

Motion till riksdagen
2011/12: MJ332

av Jens Holm m.fl. (V)

En långsiktigt hållbar skogspolitik

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Bakgrund.....	3
4	Skydd av skog	3
5	Ett nytt mål.....	3
6	Kriterier för frivilliga avsättningar	4
7	Naturvårdsavgift	4
8	En översyn av skogsvårdslagen	5
9	Kalhyggesfritt skogsbruk – kontinuitetsskogsbruk	5
10	Ökade anslag för avverkningskontroller	6
11	En nationell biobränslestrategi	6
12	Stöd för landskapsplanering	6
13	Statligt ägda skogsområden.....	6
14	Fler nödvändiga åtgärder	7

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kriterier för frivilliga avsättningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en naturvårdsavgift.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglera skogsavverkningar i miljöbalken.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa sanktioner mot överträdelse av skogsvårdslagen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kalhyggesfritt skogsbruk.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell bibränslestrategi.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om landskapsplanering i samarbete med markägarna.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statligt ägd skog.¹
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler nödvändiga åtgärder i skogsbruket.

¹ Yrkande 8 hänvisat till NU.

3 Bakgrund

Cirka två tredjedelar av Sverige består av skog. På 95 procent av denna mark bedrivs skogsbruk. Skogen är en mycket viktig resurs som förser och har försett oss med stora rikedomar. Skogen kommer även att ha en viktig funktion i framtiden då den bl.a. kan fungera som kolsänka för att motverka klimatförändringar. För att dessa tjänster ska säkerställas krävs dock en grön och hållbar omställning av skogsbruket, dvs. att skogsbrukets intensitet och omfattning i landskapet ligger på en långsiktigt hållbar nivå.

4 Skydd av skog

Den borgerliga regeringen framhäver att man har flerdubblat skyddet av naturskog under sin tid vid makten. Däremot räcker dagens anslag till skydd av skog bara till drygt hälften så mycket skydd jämfört med 2006. Detta har flera orsaker. Dels har markpriserna ökat och samtidigt har regeringen slopat toleransavdraget, vilket ökar kostnaden för reservatsbildning med ca 5 procent. Samtidigt har ersättningen till markägare för skydd av mark höjts och är nu 25 procent högre än marknadsvärdet. Även det faktum att naturvårdsavtalen har blivit kortare ökar kostnaden p.g.a. dyrare administration. Faktum är att vi i Sverige ligger mycket dåligt till när det gäller skogsskydd. I USA är ca 25 procent av skogsarealen skyddad. Sverige ligger på plats 43 i världen.

5 Ett nytt mål

Det behövs ett nytt delmål för skydd av skog. I det tidigare delmålet för att nå miljökvalitetsmålet "Levande skogar" (gällde perioden 1999–2010) ingick att totalt 400 000 hektar skulle ges ett formellt skydd. 320 000 hektar av dessa skulle utgöras av reservat, 50 000 hektar av naturvårdsavtal och 30 000 av biotopskyddsområden. Ytterligare 500 000 hektar skulle avsättas frivilligt av markägarna själva. Dessa avsättningar är långt ifrån tillräckliga.

Miljömålsrådet uppskattade att mellan 9 och 16 procent av all produktiv skogsmark behövde skydd. Sannolikt är denna siffra inaktuell och större arealer än så kommer att behöva skyddas för att känsliga arter ska kunna säkras. Miljömålsrådets underskattning beror även på att man räknade med att alla skogar som man skyddar är av god kvalitet. Tyvärr finns inte längre så mycket "bra" skog i Sverige. Ytterligare en parameter i sammanhanget är att de frivilliga avsättningarna antogs vara "rätt" avsättningar, dvs. med nyckelbiotoper. I dag är enbart 20 procent av de frivilliga avsättningarna nyckelbiotoper. Dessutom har vi i Sverige genom avtalet i Nagoya om biologisk mångfald förbundit oss att skydda 17 procent av vår landareal. Dessa 17 procent

Fel! Okänt namn på

ska vara av ekologiskt representativa miljöer, dvs. i områden med höga värden av biologisk mångfald.

Det finns alltså ett stort behov av att avsätta större skogsarealer med höga natur- och rekreationsvärden. För detta krävs högre anslag. Dagens anslag till skogsskydd under 2011–2020 måste höjas till den nivå som krävs för att långsiktigt bevara den biologiska mångfalden i skogen. Vänsterpartiet avsätter därför ökade medel i sitt budgetalternativ. Se vidare i våra särskilda motioner för utgiftsområde 20 (mot. 2011/12: MJ408) och utgiftsområde 23 (mot. 2011/12: MJ410).

6 Kriterier för frivilliga avsättningar

I dag är de frivilliga avsättningarna inte alltid de områden som har höga naturvärden. Därför bör kriterier införas som säkerställer naturvärden på de frivilliga avsättningarna. Dessa kriterier måste uppfyllas för att kunna räknas in i det nationella målet för skogsskydd. I dag finns det inte någon som helst kontroll vare sig av kvalitet eller långsiktighet och inte heller någon sammanställning eller förteckning över vilka områden som är skyddade. Ännu ett problem med de frivilliga avsättningarna är att arealen kan flyttas omkring i landskapet. Detta betyder att markägaren har möjlighet att flytta de 5 procent frivilligt avsatta arealerna från t.ex. skyddsvärd skog till ungskog och därmed avverka gammelskog.

Det bör därför ingå i Skogsstyrelsens arbetsuppgift att granska de frivilliga avsättningarna och säkerställa att de verkligen är de naturvärdefulla skogarna som avsätts. Alla frivilliga avsättningar bör göras om till naturvårdsavtal på 50 år utan kompensation då de är den del av markägarens bidrag till samhället för att kunna uppnå ekologiskt långsiktigt levande skogslandskap. All naturskog utöver dessa 5 procent som ägs av markägare bör staten köpa in och skydda för att säkerställa att inga gammelskogar med höga naturvärden försvinner. Vad som ovan anförs om frivilliga avsättningar bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Naturvårdsavgift

Vi vill införa en naturvårdsavgift för avverkning av skog. Avgiften bör kopplas till virkesuttag och kommer således att vara proportionell mot den årliga avverkningen i Sverige och direkt kopplad till den miljöbelastning på naturmiljön som skogsbruk utgör. Intäkterna från naturvårdsavgiften bör öronmärkas för formellt skogsskydd, markinlösen och intrångsansättningar. Rätt utformad kan naturvårdsavgiften bli ett av de kraftfullaste verktygen för att skydda skog och överlag bedriva ett bättre miljöarbete inom skogen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 En översyn av skogsvårdslagen

Produktionsmålet och miljömålet är enligt skogsvårdslagen jämställda. Däremot är det enbart produktionsmålet som har prioriterats. Mellan 1990 och 2007 ökade avverkningsvolymen i det svenska skogsbruket med 45 procent. Volymtillväxten 1990–2005 ökade med 15 procent. Skogsavverkningar bör, som all annan miljöfarlig verksamhet, hanteras under miljöbalken. I dag utgör det storskaliga skogsbruket en av de mest miljöskadliga verksamheterna. Ändå är det friskrivet från miljökonsekvensbeskrivning och miljöprövning. I ett inlägg i radioprogrammet Kaliber (Sveriges Radio den 1 maj 2011) uppdagades stora brister i miljöhänsyn i det svenska skogsbruket. Skogsföretagen i Dalarna, där Stora Enso Skog är mest verksamt, har visat sig vara sämst i landet på att ta hänsyn till miljön vid avverkningar, enligt Skogsstyrelsens inventeringar. Hela 47 procent av de granskade avverkningarna når inte lagens krav. Vänsterpartiet anser därför att skogsavverkningar bör regleras i miljöbalken. Vad som ovan anförs om att reglera skogsavverkningar i miljöbalken bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Under den borgerliga regeringen har skogsvårdslagen förändrats till att övervägande fokusera på produktionshöjande åtgärder såsom intensivodlingar, ökad gödsling, mer främmande trädslag, dikning och ökad stubbrytning. Dessa skogsbruksmetoder är mycket negativa för miljön då de bl.a. reducerar den biologiska mångfalden, ökar utsläppen av växthusgaser och ökar övergödningen. Samtidigt har fall på fall upptäckts där skogsvårdslagen inte efterföljts och där man har genomfört slutavverkningar med bristande naturhänsyn och körskador samt avverkat nyckelbiotoper. Det är ett stort problem att det inte finns några påföljder vid lagöverträdelse i detta fall. Vi vill därför införa sanktioner mot överträdelse av skogsvårdslagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9 Kalhyggesfritt skogsbruk – kontinuitetsskogsbruk

Det finns ett starkt behov av andra brukningsformer, inte minst i tätortsnära områden. Då gammal skog i sig själv motverkar klimatförändringar genom inbindning av koldioxid bör ett kalhyggesfritt skogsbruk förordas på en större areal av den svenska skogen.

Ett mål för kalhyggesfritt skogsbruk bör därför anges i miljömålssystemet, och myndigheterna bör ta fram lämpliga områden. En ökad satsning på forskning och rådgivning om områden är mycket angeläget. Översiktsplanssystemet bör också användas, och en eventuell styrning genom lagstiftning bör utredas vidare. Vad som ovan anförs om kalhyggesfritt skogsbruk bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

10 Ökade anslag för avverkningskontroller

I dag fungerar inte kontrollerna av avverkningsanmälningarna. Det är enbart 5–10 procent av anmälningarna som kontrolleras. Skogsstyrelsen behöver således ytterligare resurser för kontroller. Vänsterpartiet avsätter därför ökade medel i sitt budgetalternativ. Se vidare i vår särskilda motion för utgiftsområde 20 (mot. 2011/12: MJ408).

11 En nationell biobränslestrategi

Biobränsle från skogen kommer att bli en allt viktigare resurs framöver. Samtidigt finns det en risk att allt för stora uttag kommer att äventyra skogens biologiska mångfald. Biobränsleuttag bör inte öka uttaget av biomassa från skogarna utan ska konkurrera med övriga sortiment. Att ta ut kvistar och bryta stubbar utarmar och urlakar marken samt ger skador på växtlighet och formminnen. Uttag bör därför klassas som tillståndspliktigt intensivskogsbruk och miljöprövas. Vi vill även ta fram en nationell biobränslestrategi som inte äventyrar den biologiska mångfalden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12 Stöd för landskapsplanering

Det finns ett mycket starkt samband mellan antalet arter och yta. Ju mer yta som försvinner, desto större förlust av arter. Även ytan omkring arters habitat spelar stor roll.

20 procent av de växter och djur som lever i gammelskog har betydligt större behov av landskap för att inte bli utrotade. I dag tas ingen hänsyn till närliggande marker vid avverkning, vilket är förödande. Vi anser därför att myndigheter bör få resurser och få i uppdrag att börja landskapsplanera i samverkan med markägarna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13 Statligt ägda skogsområden

Vänsterpartiet vill se till att staten bedriver ett aktivt förvaltningskap över sina skogsområden. Det statliga ägandet av skogsområden bör samlas i ett bolag. Det nya skogsbolaget bör inte ha avkastning som främsta mål, utan en hållbar användning av skogens resurser. Dagens vinstkrav gör det ytterst svårt för statliga skogsbolag och förvaltare att avstå från produktiva skogar till andra

intressen. Parallellt med det bör bolaget åläggas att avsätta större arealer till skyddade naturområden.

Staten bör även fortsättningsvis stå för ersättningsmark vid skydd av värdefull natur även ovan odlingsgränsen, och då i samråd med rennärigen. Vad som ovan anförs om statligt ägd skog bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14 Fler nödvändiga åtgärder

- ? Generella krav på försiktighetsåtgärder bör utredas vad gäller körskador och markberedning med tanke på negativa effekter på vattendrag av bl.a. kvicksilver. Ett sätt är att lagstadga om bredd och omfattning av kantzoner mot vatten och våtmarker.
- ? I dag sker oacceptabelt stora skador på kulturmiljön. Vi anser därför att miljösanktionsavgifter i samband med sådana skador bör utredas.
- ? Uppdrag bör ges till ansvariga myndigheter att förbättra hänsyn och utveckla alternativa skötselmetoder.
- ? En nationell nyckelbiotopsinventering bör införas. En skog som inte är registrerad som nyckelbiotop klassas inte som nyckelbiotop, även om det rör en gammal urskog av högsta klass. Stora arealer urskogar och andra skogar med mycket höga naturvärden är i dag inte klassade som nyckelbiotoper, trots att de mer än väl uppfyller kriterierna för en nyckelbiotop. För att miljöcertifieringen av svenskt skogsbruk ska fungera måste de skogar som håller naturvärden av nyckelbitopsklass identifieras och officiellt registreras som nyckelbiotoper. Många certifierade skogsbolag, även statliga, underlåter i dag att klassa skogar med mycket höga naturvärden som nyckelbiotoper. Skogsvårdsstyrelsen bör därför ges i uppdrag att systematiskt kartlägga och registrera nyckelbiotoper även på bolagsmark och för andra större skogsägare och skogsförvaltningar.

Vad som ovan anförs om fler nödvändiga åtgärder i skogsbruket bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 19 september 2011

Jens Holm (V)

Torbjörn Björlund (V)

Hans Linde (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Siv Holma (V)

Kent Persson (V)